

ГРИГОРІЙ Г. СОЛОДЬОВИЧ

ЦИГАНКА КРАСАВИЦЯ

КОМЕДІЯ В ТРОХ АКТАХ

зі съпівами і танцями.

Ціна 25 цен.

Видавництво Укр. Музична Бібліотека

H. E. Smolen

53 Lenox Ave New York.

ГРИГОРІЙ Г. СОЛОДКОВИЧ

ЦИГАНКА КРАСАВИЦЯ

КОМЕДІЯ В ТРОХ АКТАХ
зі съпівами і танцями.

Ціна 25 цен.

Видавництво Укр. Музична Бібліотека

H. E. Smolen

53 Lenox Ave New York

О С О Б И :

СЕМЕН, зарібник,
НАСТЯ, його жена.
СТЕФАН, їх син.
КЛЯВДІЯ, жена урядника судового.
МАРИЯ, її дочка.
ВОЛОДИМИР, брат Mariї.
МИХАСЬ, слуга.
РОМАН
ІВАН
ГРИГОРІЙ
НИКОЛАЙ } тов. Стафана.
ПЕТРО, коняр.
ЦИГАН.
ЦИГАНКА.
МАРТА, молода циганка.

Цигани, конярі, студенти і т. д.

А К Т П Е Р Ш И Й.

Річдіє ся близько міста коло табору циганів. -- Вечер.

СЦЕНА I.

Стефан. В такій країні весь вік вікував бим! Що ту за жите, що засвобода, а там чоловік межи тими мурами і світа Божого не видить, не знає що той світ такий красний, такий чудово милий! Як ту в тих шатрах весело без журно, або там дальше під лісом маячіє огник при нім веселі конярі, забавляють ся, а чоловік, наче в тюрмі сидить в тих мурах міста, тратить марно свої молоді літа, щоб добитись куска хліба! Но чи д'стигне чоловік бодай в часті своєї ціли? Не знати. Днесь кождий, хто які-такі науки посідає, домагається, кричить: Давайте хліба, бо мені належить ся! І так кождий кричить: Давай! давай! а ніхто не скаже: На! маеш! Хочби я напримір: Студію, і гоню біду на перед себе, але жадної надії на лучшу будучність... От пропали марно мої молоді літа, а я долі як і не мав, так і не маю. Якось другим ведесь, і гроші мають, і не знають що то значить на той гріш працювати! Я щоб в світі не загинути, вже за всякую роботу хватав ся щоб було за що убратись чим поживитись, і через те мої студії... но ліпше замовчати... тай не дотикати дражливої квестії! Коротко, чоловік крутить світом як може, але далі годі вже крутити. Крути верти мусиш вмерти! В кишенях пусто, що аж встид, лиш вітер в них гуде! А прокляте се житя, ко-

би так явив ся тут лише з пекла, так віддав-
бим му і душу свою, щоби лиши гроши дав. А їй
гроши, гроши! Возьмім на примір Фавста: сей
також чортови записав душу і дуже добре му
було, або Твардовський, також душу записав
чортови, а в кінці вивів того чорта в поле, мо-
же би і я так міг, но коли в мене нема жін-
ки так як в Твардовского (задумується)

Хор цигані з цінчо:

Гей братя опришки, долійте горівки,
До ватри докиньте ще дров.

Настрійте ми горло голосом сопілки,
А я вам співати готов.

Безпечні ми поки земля є зелена
І листем вкриває ся ліс.
По гуашах сплетених, за соснов зваленов.
Там нівно не найде нас біс.

Стефан. Як вони нічо собі не роблять з
того сьвіта, які щасливі! А я?

Хор: Барани з полонин дають нам печеною
Горівка на злую є страсть,
А грошиєй насиплють проїзжих кишені
Поцілуй циганка нам дастъ!

Тютюну принесем з угорской границї,
Дігнати нас трульно конем.
Одежи дістанем в жидівській крамниці
А жида до дверей прибем.

Стефан (повтаряє декламуючи)

Барани з полонин дають нам печеною,
Горівка на злую є страсть,
А грошиєй насиплють проїзжих кишені
Поцілуй циганча нам дастъ.

І не журить ся сьвітом як я І веселий один

з другим і без журний. Коби хоч моя циганочка прийшла, вона така мила і люба, що яб пішов з нею на край світа, яб радо поїхав з тою бандою циганів, коб лиш міг їм на що придатись. Вона ходить там коло ватри, відай не знає що я ту вже давно (кашляє)

СЦЕНА II.

Входить Марта.

Марта Ви ту від давна паночку?

Стефан. Ні моя красавице щойно прийшов.

Марта. А коби ви знали як мені скучно було, коли не бачила вас цілий день. Хотяй від рана много ту було паньства, оглядали наші шатра, куповали всякі знаряди від наших ковалів, приходили щоб узнати від ворожки про свою будучність, словом жите було тут межи шатрами, але мені чогось гяж ко було на серце. Я межи молодцями все глядала вас, но надрмо, В кождім надходячім молодци, я сподівалась вас узріти, но все з жалем відвртала очі, коли виділа, що то хто другий прийшов, а не ви.

Стефан. Бачиш мені вже житя не міле. Я сам не знаю що роблю... я би прийшов.

Марта. Чому жите не міле? Та ви по моїй думці найщасливійшій в світі.

Стефан. Не згадуй Марто о моїм щастю, бо його на світі нема. Ти о много від мене щасливійша.

Марта. Правда, що яб не мінялась з ніким за мое щастє. Хотяй нераз нема і що в уста взяти, але ми таки щасливі, бо вільні та свободні.

Степан. Я і завидую вам циганам твої свободи, того щастя.

Марта. Сли вам наше життя так до вподоби, то їдьте з нами.

Степан. Що? з вами?

Марта. Ну, а щож? Ми і так вже вибираємо ся сеї ночи звідси.

Степан. Вибираєтесь звідси? З вами їхати? Чи я-б придав ся вам на що небуд?

Марта. О паночку, вас би всі цигани поуважали на кождім кроці як свого царя, а при тім я була б вже на віки щаслива.

Степан. Яб з тобою пішов на край світа, бо ваших шатрах так любо, як в раю.

Марта. Так, живе наше як в раю. Подивіться ся лиши на ті простори небесні, безконечні, на ті поля сповиті тепер мертвовою тишноюю ночи, то все наше. Куда підем там наша хата, там наша царство.

Степан. Правда, ви щасливі. Ті зорі ясні так мило сверкають, той місяць там вириняє та потапає в хмара, а поля знову там вдали і ліс шепчує таємно межи собою і вітром колисані видають чудові мельодії: і все те для вас, і все го ваше. Я ніколи не мав часу прислухатись тій таємній чудовій музичній природи я ніколи не мав случайності оглянати твої краси.

Марта. А я зжилася з тою красою і не міняла б ся з жадним царем на його престолі бо я могу бути королівною цілої твої землі, бо де піду, то все мое. А сли і ви поїдете з нами

то станеться м'їм королем. я буду вам повинуватись, і слухати вас стану вічно, бо я люблю вас.

Стефан. І мені смутно би було розістаться з тобою, яб без тебе і жити не міг, бо сам не знаю що мене до тебе тягне.

Марта. Ну і щож вам на перенікоді, ходіть з нами в світ широкий і далекій! Ходіть бліснє шатра, придивіться нашому житю (видять)

СЦЕНА III.

Виходить малій циган зі скрипкою, сідє і терлікає зтиха. За ним ідуть циган і циганка.

Циган. Чого ти так посоловіла?

Циганка. От не одно на голові маю.

Циган. Правда що не одно, пісочо тих дукатів тілько заплітати між волосс?

Циганка. Е! тобі все жарги в голові.

Циган. Ну, а на щож мені журти ся, тай ти пощо вічно сумуеш? Маеш дівку як царівну. Їсти і пити маеш що.

Циганка. То всьо добре, але що до Марти, то я боюсь одного. Ти знаеш она не є з роду циганка, а тепер до лиха влюбилась в того пана молодого, що оттам з нею ходить.

Циган. Ну?

Циганка. Та нічого, ну але треба би її пильнувати, бо готова липнітись з ним.

Циган. Зроби так, щоб не лишалась.

Циганка. А якже зробити, хиба щоб той панич пішов з нами.

Циган. Чи ти здуріла? Деж нам думати о тім? Я до того не побираюсь.

Циганка. Я не кажу тобі до того брати ся, я би вже сама з Мартою тому зарадила, лиш хочу знати, чи ти не будеш противний тому, той панок прийшов до нашого табору.

Циган. Але роби собі що хочеш. Ожени го собі з Мартою і най війтую ту в нас, я охотно відступлю йому свій уряд, бо мені надоїло вже.

Циганка. Сли так то добре, то все добре. Я знала що ти мені не відмовиш в тім, бо ти добрій для мене.

Циган. Я все був добрій для тебе і буду, тому ти будь весела. Чому нам журити ся. Ходи потанцюєм собі.

Циганка. Ой-ой де мені старій до танцю я дивуюсь, що тобі ще захочуєсь на старі літа танцювати,

Циган. Ну, а побачиш що я ще на старі літа підскочу собі, як який молодець, ану, о добре що музикант під рукою, ану щось таке дрібнесеньке. (Циган грає. Танець; коломийка.)

Циган. Гоп-га! трохи змучився, але то нічо.

Циганка. Правда, нема то як циганське жите. Наша Марта так все говорить.

Циган. О, правда! Циганом бути то ще найліпше. (співає)

Я сем циган,

Циганочку

Янич немам,

Моя мила.

Тілько totу циганочку,

Она мене, она вірно

Што з ньом гадам.

Полюбила.

СЦЕНА IV.

Входить Марія. Циган закурюючи люльку виходить.

Циганка. Ти певно хочеш довідатись де що про свою судьбу, чи скоро замуж вийдеш, дай шістку, а я все скажу.

Марія. Добре, але скажи мені всю правду. (споглядає в сторону шатра)

Циганка. Ти може знаєш того панича?

Марія. Знаю... знаю, а щож він ту робить так пізно?

Циганка. То само дівчино що і ти.

Марія. Ісли хочеш мені поворожити, то ходи десь даліше, я боюсь щоб він не надійшов. (ідуть в глибину сцени).

Циганка. Добре, але чому ти боїш ся его?

Марія. Я не боюсь, лише не хочу щоб не бачив мене тут.

Циганка. А ти знаєш його добре?

Марія. О! знаю від дитинства знаю, юго отець бідний зарібник.

Циганка (до себе) О! то вже добре, нема страху, піде панич з нами! (до Марії). Ну по дай руку: О! жде тебе несподіванка з котрої не будеш вдоволена. Житя твое було би щасливе, еслиб тебе лиха доля оминула... Но ти будь байдужна на всії нещастя.

Марія. То судьба моя в будуще не буде ліпша від теперішної?

Циганка. О стілько буде лучша, о скілько не буде гірша. Жити будеш до самої смерті.

Мария. Іди, іди з такою ворожбою, я сама о тім знаю.

Циганка усміхаючись відходить, а за нею циганчук. За сценою шум, гамір, цигани вибирають ся в дорогу.

СЦЕНА V.

Мария сама.

Мария. То мені виворожила, тепер аж стидно мені поправді по що я ішла, а нуж хто узрить. А здається що і Стефан ходив до ворожки, він бідака журиється, бо нужда там в них дома, і йому тяжко приходить жити; коби чим скорше станув на своїм становищі, то можеб тогди вже раз позволили мені родичі пійти за него. Ох, та зближаєсь тут, куди мені подітись. (виходить)

СЦЕНА VI.

Стефан і Марта.

Марта. Ти вже наш Стефане.

Стефан. Я твій Марто, твій, лиш ходім чимскорше, щоб я не дивився більше на ті місця, бо мені серце кревавить ся.

Марта. Забудеш на все і жаль минеть ся.

Стефан. Ні Марто, мені не жаль родинних місць, я хочу на все покинути їх і не вертати ту більше. я хочу втічи з тої країни, де я ніколи щастя не зазнав, ходім же скорше, шатра розібрани, вози готові.

Цигане переходять через сцену.

Марта. Мені знов жаль тих сторін, а тому лише, що тут я тебе узрілав перший раз, що тут я знайшла тебе, мое найвизше щастє на землі. Тому то я все мило згадувати буду ті сторони. А тепер, прощайте милі ниви і луги, пращай ти річенько з кришталевими водами, ви зіроньки ясні, котрі споглядаєте з висоти на мене щасливу.

Стефан. Отже утікаймо з відси, бо мені так якось ніякovo на серце. сам не знаю що діє ся зі мною. Не жаль мені сеї країни, бо вона не дала мені нічого, щоб бодай на хвильку може мене ущасливити. Піду з тобою може зайду на таку дорогу, котра поведе мене до щастя і лучшої долі. (виходить)

СЦЕНА VII.

Марія сама.

Марія (споглядаючи за відіїзжаючими гиганами) Вже забирають ся. Я ту підожду, десь Стефан зник мені з очий, яб хотіла, щоб пішов зі мною бо тепер так лячно, так страшно. О! се він з тою молодою циганкою. І се може бути, що она зчарувала го своею красою, своїми чорними очима. О! та циганка-красавиця забрала мені спокій з душі (споглядає в даль). Іде з ними, ох безталанна я! Чому ж то він так далеко випроваджує тую циганку, они опісля так го очарують, що поїде в світ, тай оставить ту свою родину в смутку, тай я нещасна не буду без него жити. Правда я не раз гордила ним, давала му пізнати що йому бідному не до нас. Мій отець маючій і не хотівби чути про Стефана, тому я все ждала тої хвилі, коли

Стефан добе ся якого кусника хліба, то тоді і моя родина інше би задивлялась на мою любов. Нині одна лиш мати знає, що я люблю Стефана... Дивні дива! Чому ж він пішов за циганами і доси не вертає я мушу знати де він є тепер, як далеко піде з нею (дивиться вдалі

За сценоз хор кішарів.

Над Прутом у лузії хатина стоїть,
Живе там дівчина хороша як цуріт.
В ней очи зірниці, що світять вночи.
Як бачиш ю хлопче, вмирай і мовчи.

Мария. Пішов, виджу, ідуть обое, щасливі, но мені все ще здається що він верне, випровадить може на дорогу і верне (дивиться вдалі)
Хор Над Прутом у лузії, не місяць зійшов.

Се хлопець до красной дівчини прийшов,
Мария. Ах як там під лісом весело.

Хор Солодка розмова із уст їх пливе,
Тихонько дрімучій Прут далі пливе.

Мария. Она іде коло него, видно як медалі і дукати при її горсеті блишать ся до місяця, вже зіхали з піль, о вже на дорозі. Ту могу їх довго оглядати, бо дорога тягнеться аж там за лісом ховається в дали. Він іде даліше з нею. О! змішались з юрбою циганів! Коли ж він верне ся?

Не хвилини співас;

Ой сама я сама,
Як билинонька в полі,
Та не дав мені Бог
Ні щастя, ні долі.

Тілько дав мені Бог
Брови, карі очи,
І ті виплакалам
В самоті дівочій.

Що се? они вже ховають ся за ліс, а він не вертає, іде даліше. Ах, вже, вже, їх не видно, тихо лиши там далеко ліс жалібно шумить. начеб плакав враз зі мною. І нема того до котрого серце рве ся, пішов за другою, циганкою-красавицею. Очарувала його її краса, но годі, я чарувати не вмію (сідає закривас очі)

За сценою хор:

Ой у лузі при березі
Розвилась калина,
Тужить плаче ронить слези
Молода дівчина.

Тужить плаче, ой бо має
В серцю біль тяженький
Що поїхав, не вертає,
Хлопець молоденький.

Мария. Нї! я не видержу такої розлуки, я жила для него одного, а нині і його судьба мені забрала.

Хор Чи не жаль му доріженъки
Що закурила ся?
Чи не жаль му Марусеньки
Що зажурила ся?

Мария, Ах та пісня печальна, яка вона сумовита якій її голос зловіщий...

Хор Ой не жаль му доріженъки,
Що закурила ся,
Тай не жаль му Марусеньки
Що зажурила ся.

О, або і та ріка, як печально гуде, або ліс, які стони страшні видає. Чи се не стони моєго Стефана, може він там, коли хотів вернутись назад згинув з рук цаганів. Може се його послідні стони. А може якій суперник завидуючій Стефанови циганки красавиці утопив му ніж в серци? (налслухує) Так мое серце чує що він вже не верне. О! листе навіть ту на деревині шепче між собою: Не верне, не верне! І по щож мені жити без него. Що? чи се сон, чи дійсно якійсь голос шепче мені: По що тобі жити без него. от ту ріка, там в нуртах її на дні знайдеш спокій, і ним получиш ся на віки! Чи се лише правда? Чи я лише там знайду його? Так, знайду, певно знайду! Навіть серце котрого питаю чи знайду я там Стефана, а оно то серденько бе ся: о так! так-так! А оно знає. оно чує, що там злучиться з тим котрого так горячо любить. Піду за голосом серця, піду, скорше, щоб лише з ним злучитись... (іде в сторону ріки)

Завіса спадає.

А К Т Д Р У Г И Й

Хата Семена убога але чиста. Ліжко Івана — з боку столицьк і канапка деревляна.

СЦЕНА I.

Семен (сидить при столі зашивав сурдут) Як той каже на старі літа діждав ся чоловік! От сам мусин собі латати шмате. Щож робити? Жена десь коло близни вічно ходить і також пожитку з того нема жадного. Ох, якто чоловікови нескладно, вже добре не довиджаю. Та сурдутина нич вже не варта, шкода мої роботи. Ой Боже, Боже нині чоловікови вже не стати на нову одежину. Колись, як я був за економа в пана Весоловського то ще було жите. Гм, якби то зашити? Все потрафлю робити, а з кравецтвом не йде. Зігравивбим для жінки, але жаль мені її, вона від рана до ноги працює, та остаточно она била зашила, але що би при тім було клопоту, бідканя... а! найто все... та що я зробив? зовсім зашив рукав, а кудаж рука влізе? (пробує втягнути сурдут на себе но рукав зішитий) гм, деж ту ножиці, і знов на ново забираї ся до роботи. Я до кравецтва як віл до карити. Колись було інакше як бувім откоманом а Настя, теперішня моя жінка покоївою, і що коли небудь мені потреба було, Настя не далась довго просити...

Тоді она і зашивала, що треба було, і нові сорочки вишивані були, і хусточки і Бог знає що. Я собі думаю: ану, коли та Настя так коло мене ходить, може би то добре було, якби що до того прийшло, і так якось кінці зложились, що Настя зістала моєю женою. А тепер, она вже не ходить так коло мене. Нині чоловік мусить сам отто дранте зашивати. Но, що правда, то правда, перший рік по вінчаню жилось нам дуже любо. Поблагословив нас Бог сином. В два роки по вінчаню дав нам Бог донечку, но як Бог дав так і забрав. Мислете що умерла? Борони Боже! пронала, як камінь в воді. Я памятаю добре, що за миля дівчатко було. Но, Бог дав, Бог взяв і koneць, тай годі! Може і добре що десь вже не живе, бо на нужду зійшлиаб тут. От Стефан, нібіто студіює, добиваєсь якогось житя, але до цілі ще далеко. О! слава Богу вже якось злішив до купи той рукав. Ага, ще гузик треба припинити, но з тим надіванем ігли клопіт. Колись, бувало, а був я ще малим хлопчиною, отже все небішка мої бабуня, земля їм пером, давали іглу до надівання. А нині і то мені трудно приходити! Нераз собі розважаю в душі, по яку мару я женив ся, пощо я собі брав клопіт на голову, пото щоб я всі бабські роботи

робив? Чи що? Та нераз як жінка богато має білизни до прання, то сам мушу їсти варити, а ьи раз приходило мені самому корову доїти? Всіляк то бувало вже. От коби то чоловік був свободний, сам один, пішов би в світ за очи, та можеби лучшої судьби зазнав, як ту з тих нужденних заробітків. А я хватаюсь за всяку роботу і токарську і столярську, отсей стіл, канапа, все моя робота. Як треба той стіни потрафлю помалювати, от недавно у пана Ступкевича я помалював два покої дуже красно. Но мимо того всого грошей нема, тай нема. (стук по дверній) Хто там? прошу!

Володимир. Чи Стефан дома?

Семен. Ні, але зараз прийде, заждіть трохи

Володимир. О, не маю часу, тілько роботи на завтра, що най то...

Семен. Но, як той каже тое, бачите, Стефана щойно не видко, задержіть ся хвильку.

Володимир. Я прийду пізнійше, на добраніч (виходить)

Семен. ..Я прийду пізнійше“ і , на добраніч“ от пусте, сам не знає що говорить. а я хотів го задержати на хвильку, вернув би Стефан, Іван і повеселійшалоб в хаті. Я страх люблю як ту молодці зійдуть ся, один з другого веселий, жвавий, смішний. О! колись і я був молодих, але не таким вже, як тії паничі. Они учені а ясе таки дуже ченні, нема що казати. Особливо той Роман мені припав до вподоби. Другі, от хочби той молодик, що лиш до дверей заглянув і таже, сейчас прийду, на добраніч, то такі думні люди що і слова не

хочати говорити з бідним чоловіком! А то може тому той паничик так високо голову дре що він богач, ну, тьфу на твоє богатство, нема то як Роман. Сей старший і на чести і літами, а все і з простим чоловіком поговорить, пожартує...

СЦЕНА II.

Входить Настя.

Настя. Стефана ще нема?

Семен. Та видиш що нї, і чого ж питаш ся?

Настя. Щож? Навіть слова сказати не вільно? Я не розумію того чоловіка, говори до него: зле, Не говори: також зле.

Семен. О, вже зачинає молоти. Та не мели язиком, лучше я ти куплю жорна і тоді будеш молоти. Все на хліб змелеш, тай не будеш потребувати муки купувати.

Настя. Бій ся Бога чоловіче, та май на ді мною милосердіє. чого хочеш?

Семен. Та нічо не хочу. одно лиш щобись богато не говорила.

Настя. Хтож більше говорити? Чи ти чи я?

Семен. Ти!

Настя. Ні, бо ти.

Семен. Але я ти кажу. моя люба, що ти

Настя. От -- мовчвбись бо аж...

Семен. Іди лутше принеси що їсти бо чоловік голоден як пес...

Настя. Що мені до того, ти голоден щесь не заробив на вечеру.

Семен. Як то? А, а чи я повинен сам сурдут зашивати га?

Настя: То купи собі новий.

Семен. Купи собі. Певно, що якбум не потребував працювати на тебе, на спна, то не ходивбум в полатанім сурдутї.

Настя. Проси Бога, щобись і в полатанім міг ходити, бо ти незадовго без сурдути зістанеш. (виходить)

СЦЕНА III.

Семен. По яку нужду я женив ся? Колись бувало, коли то я ще економом був, Настя здавалась мені бути моїм ангелом хранителем, а нині? Правда, я може за старий для неї, вона бідна працює ще більше як я, ну але щож? Бодай того дідича кадук взяв! Чому він жидам продав село? на яку нужду? Яб до нині економом був в дворі, а Настя покоївкою. А там так добре було на селі, так без журно! Якби я рад, бодай на крилах взлетіти там у ту країну, де я від молодості проживав, ох, коби то тепер хоть одну мінутку так прожпти щасливо, як колись цілі літа. (ходить задувавши пісня.

Стойть гора високая,
А за нею гай-гай,
Зеленій гай, густесенький,
Неначе справді рай.

Семен. О! Романа голос, як дзвін! Боже, Боже, щаслива тая молодість (дивить ся в вікно Зайшли в альтану, і веселі-ж собі хлопці.

Хор За тим гаем, край берега,
Там де вяжуть човни,
Дві вербі там похплись,
Тай журять ся вони.

Журять вни тай думають,
Що прийдуть холода,
Осиплють ся в них листочки
І понесе вода!

Семен. Гей паничі, та прошу близше до хати.

Роман. (за сценою) Не бійтє ся, ми і до вас зайдем.

Семен. Но, но, то вже добре. (сідає коло стола і здумується.) — За сценою пісні,

Для тебе люба вербонько,
Ще вернеть ся весна=красна
А молодість не вернеть ся,
Не вернеть ся вона.

СЦЕНА IV.

Входить Іван і мовчки глядає що-то меже книжками.

Семен. Яка їх пісня чудова...
Хор за сценою А молодість не вернеть ся,
Не вернеть ся вона.

Іван. Ні вечері нема, ні курити не маю що.

Семен (спостерігачи його) А... то ви вже в хаті, а де Стефан?

Іван. Я й не видів вас... Може маєте тютюну трохи?

Семен. Я? та я думав, що ви будете малі.

Іван. А чорт побери! Стефана ще не було?

Семен. Та я вас про него питав ся.

Іван. Я, бачите, сам не знаю що роблю, може би вже вечера була?

Семен. Та скажіть жінці...

Іван. Але ви не погніваетесь, що я на того «першого» не заплачу за харч і кімнату, нема грошей...

Семен. Ой-ой, я вже не знаю з чого вам буде жена їсти давала? в хаті нема ні гелера.

Іван. Я буду старав ся в короткім часі всею заплатити.

Семен. Но, но, трудно, ми вже погодимось, до війта, як той каже, не підемо.

Іван. Але де так довго Стефан?

Семен. Певно десь в місті в товаришів забавив ся. (входять Роман, Григорій, Николай, Володимир і другі студенти.

СЦЕНА V.

Роман. Добрій вечер, як ся маєте?

Семен. Дякую, дякую, пропшу розгостітъ ся. Стефана тільки що не видно.

Роман. Добре, а маєте чим нас погостити?

Семен. Ну, знайде ся, знайде ся.

Григорій. Ти би лиши вічно гостив ся, як нема Стефана. то забираїмо ся до хати.

Семен. А нек вам, та чого? не маєте часу, чи що? Жінка на вас жде, діти плачуть?

Николай. На разі ще ні. але Григорій має свої діла, то як хоче, най йде.

Роман. Що за діла?

Николай. Но ти не бій ся, ти певно думаш, що до твої Марусі піде,

Роман. Чи так думаю, чи ні, то друга річ, але що до Марусі, пропшу мені не мішатись в не свої діла.

Семен. Ой, ви вже би сварились і то із за тих баб, а пек їм, як той каже.

Николай. От я лиши жартую.

Роман. Але я собі на такі жарти не позволю

Николай. А щож то злого, що я згадав про твою Марусю.

Роман. Мовчи!

Григорій (до Николая) Дай спокій, деж говорить ся тепер згадувати про Марусю, коли її брат ту е. Роман може собі того не желає, щоб дома знали о його любові.

Роман. Я думаю, що ти зможеш держати язик за зубами, а тимчасом вилжу що ні.

Николай. Нічого злого не сталося лихвись, Владко там оглядає ілюстрації, таї не чув сего.

Семен. Ану паничі і панове, тую піснюше раз заспівайте, що співалисьте перед хвилюю в альтані.

Григорій. По що все одно і те саме співати, чи в нас пісень мало?

Володимир (до Романа) Но ходім, я вже маю книжку.

Николай. Іди, іди, гімназіясти повинні за книжкою сидіти.

Володимир. Го-го! а ти давно її скінчив?

Григорій. А розумієсь, ми вже забули, коли ми до школи ходили.

Роман. Я іду сейчас, іду. (по Івана) Ти мав мені щось сказати.

Іван. Я хотів щоб ти задержав ся, трохи, от маєш скрипку, гітару -- заграй!

Володимир. Ходіть же, ходіть бо я маю богато роботи на завтра, коли ж зробимо?

Роман. Зараз! А що ж тобі заграти?

Іван. Що небудь.

Семен, То грай, що в альтанї співалисьте.

Володимір. Я йду... добранич.

Роман. Я зараз, іди, іди, я там прийду.

зіходить Володимір; а за ним кілька учеників,)

СЦЕНА VI.

Ті без Володимира.

Семен. А ну тепер пане Роман, знаєте, я
вас дуже люблю, ви то собі молодець, яких
мало, коб так я мав доньку як не маю, сей-
час би видав за вас.

Роман. Перше питайте чи взяв би я її?

Семен. Но, но, так зле би не було, але ю що говорити о тім, що вже не може бути? В мене доньки нема, лиш син одинак,

Роман. Ага, де він так довго барить ся?

Семен. Я не знаю, ніколи до так пізної години не сидів в місті.

Іван. Певно задержали його на вечеру, там де ходить на лекцію.

Роман: Здаётся, (берет в руки гитару)

Никола (співає) Взяв би я бандуру,

всіх хором впадають
Тай заграв, що знав;
За ті сині очі,

Серце-б, душу дав!

Роман (зачинає, за ним веї)
Кажуть мені люде А все через очи,
Що я учинив? Кобим їх не знев,
Що я ту лівчину За ті сині очи
Вірно полюбив. Серцеб душу дав.

Роман (задумусь)

Семен. Чого ж ви так зажурились?

Николай. Через ті, сині очі Марусі...

Роман. Ти знова свое.

Николай. Тепер можна, Владко вже пішов.

Роман. Чи пішов, чи ні, то я собі винищаю тое,

Іван. Дайте вже спокій тому всему, а ти Романе забудь Марусю, она кого другого любить

Роман. Що? Не правда! і ще раз неправда. Лож!

Іван. Най ти буде лож.

Григорій. І то все знаєте так е меже на-
ми. Пощо ті сварні? І то не іде ту о жадну
важну річ, лиш о дурницю.

Роман. У тебе дурниця, а в мене ні.

Григорій. Алеж мій дорогий, певно що
дурниця, у кожного, не лиш у мене. Чи не
лучше вмісто того, поговорити собі мудро о
народних справах, о других ділах важнійших
як із за дівчат сваритись?

Николай. Та у нас хотяйби прийшло і до
обговорювання сих справ, то і ту би сварились.

Григорій. То встидно, направду.

Іван. Но годі, се така вже наша натура.

Григорій. Танич „годі“! Слиб ми хоті-
ли, все булоб інше. Слиб ми всі поступали
згідно разом рука в руку, то наша родина не
булаб в такім стані як нині. Но, що зле є,
тому всему ми виноваті. Ми викликуєм роздо-
ри в родині, ми байдужні на висші ідеальні
ціли, на добро наших рідних.

Семен. Ви добре говорите.

Николай. Роман, ану заграй яку думку.

Роман грас Ой Не Ходи Грицю... і переходить на комійку. Кількох стає на середину і коли Роман грас і омійку, вони танцюють.

Григорий. До забави, до танцю, то кождий ве ся! І се добра річ, але хто би лише вічно уляв, тоб зле на світі було.

Семен. А пся юха, як той ногами виробляє, но то далисьте собі духа.

Николай. От, тут зле танцювати, за магісця.

Роман знов грас арію Ой не ходи Грицю.. другі сідають і співають.

Семен. Чудова мельодія, мені ся здає, що я відмолодів ту при вас, що я ще двайцяті літній молодець, оттам в горах межи товаришами легівнями. А тогди все ми тую пісню собі співали, як зійшлись разом в дворі, бо пані Весоловська дуже любила ту пісню.

Іван. (глядить в вікно) Що се? ціла гурма конярів іде скоро дорогою, якби утікали перед ким.

СЦЕНА VII.

Вбігає Петро

Петро. Ідти батеньку доганяти сина, поїхав з циганами.

Семен. Мій син?

Петро. Всі кажуть що ваш, казали мені вам о тім донести. Сли хочете го догонити, то спішіть ся, цигане вже далеко.

Іван. Дивна вість, а деж ті конярі так утікають?

Петро. Они зловили якусь дівчину варіятку що хтіла втопитись, і ведуть до магістрату.

Семен. Дайте раду, не знаю що робити? В якім напрямі цигане поїхали?

Петро. Шляхом, до угорської границі.

Семен. Жінко, гей е там хто! (до Петра) а чи ти видів, що то був мій син?

Петро. Та кажу, що ні, бо я не знаю вашого сина. Лиш та дівчина, що хотіла втопитись, казала о тім, а одні з конярів говорять, що виділи якогось молодого пана, що відізвав з циганами.

Семен. Гей жінко! (до Петра) То кажеш що в напрямі угорської границі поїхали?

Петро. Так!

Семен. Поліція! Жандармерія! (вибігає, за ним всі, сцена порожна хвилинну.)

СЦЕНА VIII.

Вхокить Михась.

Михась. Нема нікого. Я вже з тим своїм паньством ради собі не дам. Що си сяду: Михасю іди но до міста, купи Зоні олівець. Прийти до хати: Михасю, ану ще на одній нозі побіжи до трафіки, купиш мені респодентку. Я ще не вернув, а ту кричать: біжи но до аптеки, купи за 3 крейцарі сенесу, і так все що дня. Тепер я, ледви сів, щоби хвильку відпочати, а пані кличе: Михасю, а піди но подиви ся до пані професорової чи там нема нашої панночки. Я біжу сходами, мало собі

арку ще зломав, а на долині стоїть пан інструктор від нашого панича і каже: Михасю, обіжи до старого Семена, там буде панич лодко і кажи, що я жду! Я не знаю кого тухати, бігаю на всій стороні, а пек вам! Хотіть люди чоловіка замучити на смерть. І не знаю кого глядати, ту нікого нема, там жде інструктор, а панночка бавить ся в професової. Та най там бавить ся, тільки її розкоші, бо дома старий наш пан злий страшенно.

пані бойтися пана, і панич, і панночка, і а мала Зоня. Я лиш не дуже боюсь. Якби ходив часом бити, бігме забираю шмате своє і піду деінде служби глядіти. Пані лиш, то душе добра душа і її мені жаль (споглядає на скрипку). Боже! то мое жите! що би то собі заграти? (береза в руку) Ох, аж серце радуєсь, буду грав щось, що на думку прийде.. Дома то я нераз корчмі грав, як була музика, а тепер боюсь грати, бо недавно став на службу, якось не з'мію. Ту, де нікого нема, то могу грати до несхочу. (грає і приєпівuje.)

Як я си подумам аж мя жаль зоймає,

Що моя миленька на других моргає.

Добра скрипка, не така як моя.

Фірман з гори іде але не гамує,

Чи коні не его чи їх не жалує,

Ах гуслі солоденькі.

Чи коні не его, чи їх не жалує.

Гоп га! (притулює і обертаєсь як в танци. Співає даліше переграючи кожлу стрічку).

Мала я милого, як папір білого
Тепер я дістала, як циган чорного.
Кумцю моя кумцю, покумали ми ся!
Коби горівоньки, напили би ми ся.
Або ми заграйте, або забубнуйте.
Або ми до війска коника рихтуйте.

Я то знов тих пісень богато, тепер забув,
нема тут де співати. От зайду часами до Шму
ля, там ще можна заспівати, а більше нігде.
Ту може панами все іде на свою моду. Мені
їх музика не подобає ся, і співати они так не
вміють, як то в нас на поля меже настухами.
Як собі хлиці чи лівчата затягнуть, то аж від-
гомін лунає по лунах. А ту нераз панночка
сидуть коло такої великої скрині. якось то на-
зиває ся, знаю що на кінци е „пяно”, кру-
тить ми ся на язиці: пор.. ні, мур.. ой щось
„пяно” є то знаю, отже як си сидуть коло тої
скрині та зачнуть бомкати, то мені аж не до-
бре робить ся. До чого таке музика? Або як
зачнуть співати, то все сміяти мені ся хоче.
Так тонесенько тягнуть, квичать як малий ко-
гутик. До чого такий спів? Нема то як я!
(співає) Як я си заграю... (уриває)
Якось не так, може би тепер що іншого:

(Співає) Там на горі два явори
Третий покилив ся,
Як не возьму котру люблю
Не буду женив ся.(Приграс на скрипці).

СЦЕНА IX.

Входить Настя.

Настя. Чого ж ти скрипку рушаєш, ще
і опусуєш, де тобі до скрипки?

Михась. Я... я ту прийшов, чи нема туту
вашої панночки. Ні то ви не пані професорово-
ва, чи гу нема панича...

Настя. Та як виджу, ту нікого нема. Деж
мій муж, чи ти його?

Михась. Я, ві, а ви чи не виділі при-
падково нашого панича?

Настя. Я не пильную вашого панича, а
ти не застав ту нікого в хаті?

Михась. Я, то є, ні, бо я хотів сейчас піти
домів, бо пан іструktor ждуть на панича, а
панночка десь в пані професорою, але я зо-
бачив скрипку, та пробую чи не забув грati.

Настя. Но і ще не забув, чи вже? Не ду-
маю я чи ти коли вмів грati?

Михась. О, ще як? ану послухайте, чи
ту хто вам так заграє:

Співає і грає.

Паде дощик дрібнесенький
З гори на долину,
Та вже мене мій миленький
Покинув. покинув.

Настя. Справді красно! Такої музики я
давно не чула.

Михась. Ану ще послухайте.
Ой молода дівчинонька, молоденькі літа.
Молоденька замуж пішла, не виділа світа.

Ой кувала зазуленька кувала кувала.
Як учула зима буде -- она ся сковала.
Як учула зима буде зима студененька
Тей ся взяла, тей сковала зазуля сивенька!
(перегравати)

СЦЕНА X.

(Входить Клавдія.)

Клявдія. (зломлює руки) І девіться люди!
чи ти здурів?

Михась. (Кидас скрипку до Насті) Чи тут не
було нашої пан... ні, ні панночки, той пан ін-
структор, чи, тут не було панича?

Клявдія. Сейчас до хати ти дармоїде!

Михась. Слава Богу, що на тім скінчи-
лось (утікає)

СЦЕНА XI.

Клавдія, -- Настя

Клявдія. Я дивуюсь вам дуже, що ви го
так задержували.

Настя. Та я прошу пані що тілько прий-
шла, він тут вже сидів і грав на скрипці.

Клявдія. Кара Божа з тими слугами. Що
місяця інший слуга, а один гірший від дру-
гого. Я, бачите, сама в хаті, Влодка нема,
Мария десь в сусістві, муж в касині, а я са-
ма як втюромі. І той собі вийшов також і музи-
ки йому захочуєсь.

Настя. Пані ласкова, та в мене так само,
я побігла лише до склепу крохмалю купити,
приходжу, хата пусткою, двері поотвирані, а
нікого нема.

Клявдія. А то небезпечно, який небудь во лоцюга прийшов би та забрав і книжки, і все що під руки попалоб. А щож ваш Стефан?

Настя. Дякую ласкавій пані, здоров, ще його нема.

Клявдія. Здає ся, що від першого я возьму го за інструктора до моого Володка, бо з Романом Любичом я не дійду до кінця.

Настя. О пані, я би дуже вдячна була, близонько би мав ходити.

Клявдія. Но якось то буде, не журіть ся мені ваш Стефан дуже подобається.

СЦЕНА XII.

Вбігає Володимир і Іван.

Володимир. Мамо ви собі на розмову прийшли, а Манька вмирає в шпитали.

Клявдія. Як то? умирає.

Володимир. Та хотіла десь там в ріку кинутись, конярі ледве живу привезли.

Клявдія. Христе ратуй! (паде зімліла)

Завіса спадає.

А К Т Т Р Е Т И Й

1 віделона. Річ діє ся в лісі.

СЦЕНА I.

Семен самъ

Семен. Ту, слава Богу, я їх дістану в руки. Сим шляхом они наміряють перейти граніцю, а відтак погуляти собі там в наддунайських долинах. Но ти мій Стефаночку не будеш довго тішити ся своєю красавицею! надармо! (витягає довгий ніж) То желізо розірве всякі твої узи з любовницею, которую я пішлю на там той світ, а ти ще діснанеш ся в мої руки. Я був за добрий для тебе, тому ти презираєш вітцівським домом. Правда не було тобі розкоши дома але і я її не мав. Які то легковірні ті молоді люди, як то вони все без розсудку ділають. Дивно. Слиб Стефан був подумав над будучностю то сумніваюсь, чи пустив би ся на таку дорогу (надслухує) Хтось зближаєсь, чути голоси в дали се они, а за ними певно жандармерія вже недалеко, но закім дістануть ся в руки справедливости, не мене моя рука тої, которая мені сина зчарувала (виходить)

СЦЕНА II.

За сценою хоръ

Гей братя опришки, долійте до чарки,
До ватри докиньте ще дров;
Настрійтте ми горло голосом сопілки,
А я вам співати готов!

Веселім ся братя доки ще лиш можем.
Не довго жити нам дадуть!

**Чи то днесь, чи завтра, головов наложим,
Не будем співати вже тут.**

Через сцену переходять цигани, на сцені останній Стефан і Марта.

Стефан. Марто, ми вже близько границі, правда?

Марта. Так за границею спочинем.

Стефан. Я спраді чуюсь дуже щасливим тепер. Ти Марто мені то щастя принесла, ти моя осолодо! Я тебе полюбив як сестру-циганочку ти моя красавице!

Марта. Я то давно тобі говорила, що з циганами добре жити і весело і свободно.

Стефан. Я дійстно на ново жити почав.
(співає з одушевленням)

Полечу в світ, гень з вітрами,
Буду жити, умирати з циганами!

Обоє повторяють Будем жити, умирати,
З циганами.

Марта. Стефаночку! поцілуймо ся ще, твої уста такі солоденькі, я житя свого не важилаб ся віддати за твого поцілую.

Стефан (цілус Марту) Ти мій раю, ти мое щастє, мое все... (за сценою голос музики).

Марта. О, чуеш які милі звуки циганської скрипки. Се малий циганчук грає.

Стефан. Справді, мені ту дуже любо, я ніколи ще в житю не чув ся так щасливим.

Марта. Наші вже відійшли далеко, ходім і ми-

Стефан. Так, підемо дальше.

Марта. До границі дуже близонько ходім
скорше, щоб наших догонити (вийде його)

Стефан. Не знаю, що она видить на ми-
нї, що так цілує що хвиля, ще тепер коли я
помазав лице на чорно, щоб в дорозі хто не
пізнав мене.

Співає	Хоть я собі	Полечу в стіт
	Чорний з лиця	Гень з вітрами,
	Любить мене циганочка	Буду жити умирати
	Красавиця.	З циганами,

Бере Марту за руку, вона тулить ся до нього, в тім
впадає Семен з ножем і кидається на Марту. Но станувши
перед нею, опускає ніж на землю. Стефан і Марта з перес-
страхом дивляться на Семена.

Семен. Боже! що зі мною? Я не можу той
циганки убити. Она і мене зчарувала.

Завіса спадає.

Відслона II. Хата Семена, як в II акті.

СЦЕНА I.

Настя. Його ще нема. Вже третий день
як на ту страшенну вість о утечі Стефана з
циганами вийшов з хати і доси нема ні одного
ні другого. Сиджу нещасна ту під тим вікном
виглядаю і жадна вістка не доходить ту, щоб
мене потішила. Жду тай жду і нігого не ви-
дати! Ог там лиш туман взбив ся високо на
дорозі, здаєсь що хто-то іде. Чи се не вони?
(вийдає)

СЦЕНА II.

Вхокить Михась.

Михась. І ту пусто. Боже милосерний, як то якось дивно тепер. В нас в хаті так само як і тут. Пан в канцелярії, пані знов до професорової пішла, панич до міста. одна панночка дома. Лікар заказав її не виходити з хати. От, прийшов інструктор і розмовляє собі зпанночкою. Дивно то на світі. Наробили люди крику, що панночка наша вмирає, що втопила ся, а її і не снить ся о смерти! Она певно хотіла купатись, а конярі думали, що хоче топитись. От переспалась і на другий день встала здорова, а доктор каже шануватись, не виходити на світ, звичайно як в панства. Но але такої нашій панночці чогось не достає! Когось виглядає, когось жде, по ночах говоритъ щось о циганах, а все то тому що доктор не казав її їсти. Хто ж то таке видав? Мої мама небішка все мені говорили: іди Михасю вechеряти, бо будуть цигани снили ся! А тут нашій панночці їсти не дають, не диво що цигани снять ся. Правда, що ту вечеру, котрубали паннуунця зісти, то я тепер зідаю, но я би вирік ся і вечері, бо нашу паннуунцю дуже люблю. Она для мене така ласкова, така добра, і так само її на імя як і моїй Маруси. О коби моя Маруся прийпла ту, ажби за булась якби мене узріла. Дома я був поганий хлопчиком, в ходаках, в лихій сорочці, а ту

бачите маю панське убране. Черевики з пани ча, сподні з пана трохи за довгі, але підка-
сав і добре є. Сурдот здає ся з панича, отже з мене пан і хлопець зух (співає).

Горо моя, горо, знижай ми ся, знижай,
Марусен'ко моя, зближай ми ся зближай.

Сивий голуб, сивий, голубка ще сивша,
Мицій отець-мати, Маруся милійша.

Коби скрипки були загравбим, але нема, шко-
да. О, пан інструктор ідуть.

СЦЕНА III.

Входить Роман.

Роман. Я за тобою шукаю.

Михась. Певно по панича піти?

Роман. Ні-ні, я днесь не маю з ним що
вчитись.

Михась: Добре то бути учеником ніколи
нема що учитись а інструктором ?дає ся ще
ліпше, бо за дурно гроші бере,

Роман. О гіркий той гріш, Щож ти собі
думаеш, що яб не волів дома собі посидіти,
як ту дармо час тратити і сушити собі голо-
ву сушити з чужими дітьми?

Михась. Сли вам часу шкода, то по нау-
ціїдіть до хати сейчас, а ви зістаєте нераз і по
кілька годин пересиджуєте, підглядаючи до
покоїку панночки, або ходите по городі там і
назад. шкода часу!

Роман. Не добрий з тебе хлопчиско.

Михась. Ні, я против тому ніч не маю, мені то байдуже, але я віджу, що ви дуже радо в нас буваєте, чи то не панночка вам в око впали?

Роман. Щож, чи я маю сповідатись перед тобою? А впрочім, ти плетеш нісенітниці.

Михась. Чому? що до неї, то она дуже часто зиркає оком за вами, ви ту, она зирк, ви там вона зирк.

Роман. Но, коби то правда була?

Михась. Але свята правда, пане інструктор. Ану спробуйте оженитись.

Роман (до себе) Добре все складається, лиш сміло до діла. (голосно) Слухай по Михасю!

Михась. Слухаю пане.

Роман. Але то секрет.

Михась. О щодо того, то ви не бійтесь я як що знаю, то би нікому не сказав, щоб мене тут різали. Так, так!

Роман. Но то добре! Слухайно.

Михась. Слухаю пане інструктор.

Роман. Слиб я так часом хотів післати панночці листъмо, але так в секреті.

Михась. Розумію, розумію.

Роман. Чи можу на тебе числити?

Михась. О, як на свою киненю. Впрочім мені то не першина, листи подавати.

Роман. Пані Марії вже съ подавав?

Михась. Чи раз?

Роман. Від кого?

Михась. То секрет, але не скажете нікому?

Роман. Розумієть ся що ні.

Михась. Все від Стефана носив до неї

Роман. Все як все, ще не було коли, бо ти від недавна ту служиш!

Михась. Але вже кілька листів було.

Роман. Но, менше о тоє. Тепер все пропало, Стефан більше як певно що вже не верне.

Михась. Тому ви лиши мудро до діла возьміть ся, а панна буде ваша.

Роман. На початок я вже маю готове письмо, віддаї то самій панночці, але так щоб ніхто не видів. розумієш?

Михась. Розумію, пане інструктор!

Роман. А сли панночка відчине, сейчас принеси.

Михась. Розумію, розумію! (виходить)

СЦЕНА IV

Роман. Слава Богу, що маю ким послужитись. Марія вже моя, то більше як певно. Нема жадного зла, щоб на добре не вийшло. Зло то є утеча Стефана з циганами, а добро, то буде моя свадьба з Мариєю! Тепер би коло старої пані Клявдії добре зайти, я мав жадаги підвищення платні за лекцію, але на сей раз дам спокій. Вони і так з мої науки невдоволені, але годі. Владко чей сам буде пильнувати ся, щоб добру клясу лістати. Яб нераз хотіз заняться Владком совісно, но не можу, десь вічно мені його сестра на гадці. Бо то собі дівча чудове, миле, як голубятко! красне як писаночка! Коб лиши ехотіла мене полюбити! Цікавий я, чи Михась віддав письмо, чи ні? (виходить).

СЦЕНА VII.

Входить Настя.

Настя. Я не видержу нині, і жду (побачила Михася) Ти знов тут, що то за письмо на столі (бере лист)

Михась. Ні ні, то мое не рушайте.(хоче видерти з рук.

Настя. Гов чого так дреш, я виджу що то адресовано до панни Mariй.

Михась. Так... то е..., я пишу..

Настя. Як то ти пишеш, по що? пожди но (оглядає лист) Та се не твое письмо, (читає) „ожидаючи веселої вістки від тебе цілу тя стократно любячій аж до гробу, Роман.

Михась. Віддайте, то не до вас.

Настя. Я знаю що не до мене, але се цікаве покажу матери то письмо (виходить)

СЦЕНА VIII.

Михась. Гм, пані, що робити? пані! Та іди там до чорта. Гм, зле! Секрет, інструктор, о зле! Забирай ся Михасю з відси докісъ цілий. Я знаю чим то пахне! Коби лиш дістались як до кухні і забрати свій новий сурдуг котрий я вчера дістав від панича. О, зле! треба Михасю забиратись покісъ цілий (хоче відходить і в дверах стрічає Романа.

СЦЕНА IX.

Роман. Гов! чому так біжиш?

Михась. Ой-ой-ой! паноньку солоденький даруйте жите.

Роман. Щож ти ся стало?

Михась. Нічого, пустіть мене скоріше, пустіть.

Роман. Та пожди, письмо віддав?

Михась. Пустіть паноночку, ой-ой-ой даруйте, але я часу не маю.

Роман. Та добре, але скажи, що з письмом, віддав?

Михась. О, віддав взяла і сховала.

Роман. Ну то вже добре. На разі схovalа, она потому прочитає собі.

Михась. Та вже прочитала і сказала: покажу я матери той лист.

Роман. Що, матери? чей така дурна небуде

Михась. О, ви мислите що иї, на певно покаже пані ще за те її подякує, коби там сказала як її син.

Роман. Чий син, Марії?

Михась. Якто Марії, чи ви пане інструктор не в горячці?

Роман. Ні, бо я тебе не розумію, хто взяв письмо?

Михась. Та ви терла мені, ся проклята прачка, Настя.

Роман. І щож ти чоловіче поробив?

Михась. Пустіть мене, пане іструектор, і самі утікайте, если вам життя міле.

Роман. Та чому ти прачці то письмо показував? А бодай..,

Михась. Ой, ой, пане я не маю часу.

Роман. Але пожди, ти мусин відповісти за мос письмо,

Михась. Ой доле моя нещасна.

Роман. І она читала то письмо, отворила?

Михась. Ну читала, було отворене.

Роман. Якто, хто отворив?

Михась. Я... я... не знаю, ну, пустіть, даруйте жите,

СЦЕНА X.

Входить Марія.

Марія. Що ви поробили? бійте ся Бога!

Роман. Даруйте (Михась уті ас) все то з горячої любви до вас, панно Маню, ви знаєте, що я спокою не маю, ні в день ні в ночі.

Марія. Але не говоріть дурниць, я вам не раз давала до спізнання що ваша любов мені байдужна.

Роман. О! не убивайте мене!

СЦЕНА XI.

Входить Клявдія, Настя.

Клявдія. Чесний пане! Я не позволю собі доньки баламутити, від нині не маєте встути до мої хати, за науку Владка дякую, ту прошу гонорар за сей місяць.

Роман. Я, прошу пані добродійки не винен, я учив як належало.

Клявдія. То друга річ. як ви учили, головна річ: я собі не желаю, щоб ви мені доньку баламутили! розумієте?

Роман. Розумію!

Настя. Прошу, хто видав таке, пхати ся гам, де його не просяять.

Клявдія. Ми були му раді дуже, але щоб доношку баламутив на то я не позволю розумієте пане Роман?

Роман. Розумію, розумію, але...

Настя. Панна Маня дуже потягають за нашим Стефаном, а він мимо того не пхався.

Роман. Бо він мав свою циганку!

Настя. Но трудно, не один чоловік в світі зблудить. Так і Стефанови приключилось. Но Богу дякувати вертає здоров, а цигане головов наложать за се.

Роман. За що? чи Стефан дитина, щоб они за него відповідали?

Клявдія. Ми там вже того не знаєм, досить, що циганә увязнені.

Роман. Но пропало! Але ще маю одно вам сказати.

Настя. Прошу!

Роман. Чужі листи отвирати, є дуже не чесно іслиб мені не розходилось о одно, так запізвав бим вас перед судом.

Настя. Мене?

Роман. Так, за отвиране чужих листів.

Настя. Запізвіть до суду свого спільника Михася!

Роман. Як то?

Настя. Так то, що я від него відобрала письмо вже отворене.

Роман. Так? То він мене так обманув? то простіть мені пансьтво, се моя вина.

Клявдія. Но но, я вам давно се простила, але за науку сина дякую.

Роман. Добре, але сумніваюсь чи пані знайдуть такого другого інструктора, як я.

Клявдія. То вже моя в тім голова (до Насті) А вам я вдячна дуже, лиш не журіть ся, син вернув, то все добре буде.

Настя. Але чи се лише правда.

Клявдія. Свята правда, муж мій на власні очі його бачив, бачили його також товариші

Настя. Ну, та Богу дякувати, бо я дуже загризлась.

Клявдія. Будьте спокійні, но на добраніч. хоче виходити, но всю хвилю входять Семен, Стефан, Марта, Іван, Николай, молодїж.

СЦЕНА XII.

Настя. Ой сину мій, що ти мені смутку наробив (споглядає на Марту) Кого я виджу, Галю! доню моя! (обнимас і цілує Марту.)

Клявдія. Що се за диво?

Семен. Пословиця: „Нема зла щоби на на добре не вийшло” нині сповнила ся на нас! Се моя донька Галя.

Стефан. І моя сестра.

Клявдія. Та, що малою дитиною мали цигани украсти?

Настя. Та сама прошу пані. (до циганки) а якжеж ти дитинко відмайшлася?

Марта. Дивним трафом звела мене судьба з моїм братом, котрого я відразу полюбила і тая любов позволила мені віднайти свою родину.

Настя. І не тужно тобі було за нами?

Марта. Я не знала, що я маю в світі
других родичів, я думала що мої родичі, то
старий циган і циганка котрих днес увязнили

Роман. А як тобі до лиця сей наряд ци-
ганський, сі дукати, сі коралі.

Марта. Я ненавиджу тепер тоє, я хочу
сейчас перебратись.

Семен. Ну пожди ще бо нового нема.

Мария. Ти Стефане вже мене непокинеш?

Стефан. Ні мое серце, ні.

Клявдія. А щож цигане на то, коли ут-
ратили таку красавицю?

Семен. Нічого, стара циганка сама при-
зналася до вини.

Роман. Яб так само зробив як Стефан сли
бим де узрів таку циганку красавицю.

Марта. Щож я вам так до серця припала?

Семен. О! знаете пане інструктор що...

Роман. О! вже не інструктор.

Клявдія. Я вже подякувала.

Семен. Так? но ви знаете пане Роман, що
я вас дуже люблю, я колись говорив вам, що
слиб мав доньку, то сейчас віддав би за вас.

Роман. Правда, правда.

Семен. А моя донька має гроші тепер.

Роман. Чи можу просити о її руку?

Семен. Дуже радо, як лиш она схоче.

Роман і Марта розмовляють:

Стефан. А я вже давно любив панну Ма-
ню та...

Клявдія. Най вас Бог благословить, на разі возьмете мого Влодка під свою опіку я помогу вам до укінчення студій, а потому мате мою доньку, добре?

Стефан. Ласкова пані. добре...

Марта. І ви родичі благословіть нас.

Іван. В ХХ. століттю все можливе. Ой гроші, гроші!

Семен. Тепер прошу розгоститись, най в той день так радісний для нас і я віджию, та радуюсь разом з вами, ану молодіж, пісні, музика, танець.

Завіса спадає.

: